

***De verplichtingen rond de vereenvoudigde
boekhouding : een onderzoek naar de toereikendheid***

Kim DAEMS

promotor :
Prof. dr. Nadine LYBAERT

Eindverhandeling voorgedragen tot het bekomen van de graad
Licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen major
accountancy en financiering

universiteit
hasselt

The logo of the University of Hasselt, featuring two black triangles pointing to the right, positioned between the words 'universiteit' and 'hasselt'.

Woord vooraf

Deze eindverhandeling kwam tot stand in het kader van mijn tweede licentie Toegepaste Economische Wetenschappen aan de Universiteit Hasselt. Dit project vormt dan ook het sluitstuk van mijn opleiding. Doorheen de jaren groeide mijn interesse voor accounting en rechten en uit deze belangstelling vloeide de keuze van het onderwerp van deze eindverhandeling voort.

De afgelopen maanden kon ik rekenen op de hulp van vele mensen. Graag zou ik van deze gelegenheid gebruik willen maken om hen te bedanken. In de eerste plaats wil ik een woord van dank richten aan mijn promotor Prof. dr. Nadine Lybaert voor haar deskundige begeleiding en opbouwende kritiek.

Verder zou ik alle bevoorrechte getuigen willen bedanken voor hun vakkundige uitleg. Ondanks hun drukke bezigheden maakten zij tijd vrij om mij de nodige informatie te verschaffen en te antwoorden op mijn vele vragen. Zij maakten het praktijkgericht onderzoek mogelijk.

Tot slot gaat mijn dank uit naar mijn ouders voor hun steun en de kansen die ik de voorbije vier jaar heb gekregen. Als laatste wil ook graag al mijn vrienden, vriendinnen en kennissen bedanken die mij de afgelopen maanden geholpen hebben om door te zetten in moeilijkere tijden.

Kim Daems
Mei, 2006

Samenvatting

Op 17 juli 1975 werd de wet op de boekhouding ingevoerd in België. De wetgever heeft toen een onderscheid gemaakt tussen de vereenvoudigde en de dubbele boekhouding. De zeer kleine ondernemingen beschikken doorgaans over minder middelen en hebben de mogelijkheid gekregen een vereenvoudigde boekhouding te voeren. In deze eindverhandeling wordt getracht een antwoord te formuleren op de volgende centrale onderzoeksvraag: *“Dient men de boekhoudverplichtingen van de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren te verstrengen?”*. Deze onderzoeksvraag, aangehaald in het eerste hoofdstuk, wordt verder opgedeeld in meerdere deelvragen teneinde deze materie uit te diepen.

Alvorens het praktijkgericht onderzoek aan bod komt, wordt er eerst dieper ingegaan op de literatuurstudie. In hoofdstuk 2 wordt de groep van ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren, gedefinieerd op basis van vier criteria: het juridisch criterium, het criterium betreffende de grootte van de onderneming, het criterium betreffende de aard van de activiteiten en het criterium betreffende het personeelsbestand. Vervolgens worden de boekhoudkundige verplichtingen van deze bedrijven besproken. Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen de algemene bepalingen en de bepalingen die specifiek van toepassing zijn op de vereenvoudigde boekhouding.

Verder worden in hoofdstuk 3 de verschillende interne en externe stakeholders van de boekhouding toegelicht. Daarna wordt de bewijskracht van de vereenvoudigde boekhouding verder uitgediept ten aanzien van de Federale Overheidsdienst Financiën. Tot slot wordt in dit hoofdstuk nagegaan in hoeverre deze boekhoudvorm een informatie-instrument is voor banken en voor de leidinggevenden binnen de onderneming.

In een vierde hoofdstuk wordt het praktijkgericht onderzoek uitgebreid aangehaald. In dit onderzoek worden elf bevoorrechte getuigen geïnterviewd. Met behulp hiervan

wordt er achterhaald waarom de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding al dan niet moeten worden onderworpen aan strengere boekhoudregels. Er wordt beroep gedaan op de mening van vijf accountants, twee kredietverleners, twee fiscaal deskundigen, een Rechter in Handelszaken en een curator. Zij gebruiken de boekhouding tijdens de uitoefening van hun beroepsactiviteiten en zijn dan ook vertrouwd met deze materie.

Ten slotte worden in het vijfde en laatste hoofdstuk de conclusies weergegeven. Hierin werd duidelijk dat er geen eenvormig antwoord kon worden geformuleerd. Enerzijds biedt de vereenvoudigde boekhouding om meerdere redenen reeds voldoende informatie aan de gebruikers ervan. Anderzijds is het net interessanter dat er een dubbele boekhouding wordt ingevoerd bij de groep van ondernemingen die momenteel vereenvoudigde boekhoudregels toepassen.

Inhoudsopgave

WOORD VOORAF

SAMENVATTING

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1: PROBLEEMSTELLING	1
1.1 Omschrijving en situering van het probleem	1
1.2 Formulering van de onderzoeksvragen	2
1.3 Onderzoeksopzet.....	3
HOOFDSTUK 2: DE ONDERNEMINGEN MET EEN VEREENVOUDIGDE BOEKHOUDING	5
2.1 Definiëring van de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding	5
2.1.1 Het juridisch criterium	5
2.1.2 Het criterium met betrekking tot de grootte van de onderneming	6
2.1.3 Het criterium met betrekking tot de aard van de activiteiten	7
2.1.4 Het criterium met betrekking tot het personeelsbestand	7
2.2 Boekhoudkundige verplichtingen van de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding	7
2.2.1 Algemene bepalingen betreffende het voeren van een boekhouding	8
2.2.2 Bepalingen specifiek voor de vereenvoudigde boekhouding	9
2.2.2.1 Registratie van de verrichtingen in drie dagboeken.....	9
2.2.2.2 Vormvoorwaarden en bewaringsplicht van de dagboeken	10
2.2.2.3 Interne jaarrekening	11
HOOFDSTUK 3: DE VEREENVOUDIGDE BOEKHOUDING ALS INFORMATIE-INSTRUMENT	13
3.1 De gebruikers van de boekhouding	13

3.2	De bewijskracht van de vereenvoudigde boekhouding ten aanzien van de Federale Overheidsdienst Financiën	16
3.3	De vereenvoudigde boekhouding als informatie-instrument ten aanzien van banken	19
3.3.1	De winstgevendheid of rentabiliteit	20
3.3.2	De solvabiliteit	22
3.3.3	De liquiditeit	23
3.4	De vereenvoudigde boekhouding als informatie-instrument ten aanzien van de leidinggevenden binnen de onderneming.....	24
HOOFDSTUK 4: DE BEVRAGING VAN DE BEVOORRECHTE GETUIGEN.....		27
4.1	Het doel en de aanpak van het empirisch onderzoek.....	27
4.2	Het standpunt van de boekhouders	29
4.2.1	Voorstelling van de bevoorrechte getuigen.....	29
4.2.2	Voorstelling van de vragenlijst	31
4.2.3	Verwerking van de interviews	32
4.2.3.1	De motieven voor het voeren van een dubbele boekhouding voor de zeer kleine ondernemingen.....	32
4.2.3.2	De motieven voor het behouden van een vereenvoudigde boekhouding voor de zeer kleine ondernemingen.....	34
4.3	Het standpunt van de banken	36
4.3.1	Voorstelling van de bevoorrechte getuigen.....	36
4.3.2	Voorstelling van de vragenlijst	36
4.3.3	Verwerking van de interviews	37
4.4	Het standpunt van de Federale Overheidsdienst Financiën	39
4.4.1	Voorstelling van de bevoorrechte getuigen.....	39
4.4.2	Voorstelling van de vragenlijst	40
4.4.3	Verwerking van de interviews	40
4.5	Het standpunt van een Rechter in Handelszaken	42
4.5.1	Voorstelling van de bevoorrechte getuige.....	42
4.5.2	Voorstelling van de vragenlijst	43

4.5.3 Verwerking van het interview	43
4.6 Het standpunt van een curator	46
4.6.1 Voorstelling van de bevoorrechte getuige	46
4.6.2 Voorstelling van de vragenlijst	46
4.6.3 Verwerking van het interview	47
4.7 Samenvattende tabel	48
HOOFDSTUK 5: CONCLUSIES	50
LIJST VAN DE GERAADPLEEGDE WERKEN.....	53
LIJST VAN TABELLEN.....	55

Hoofdstuk 1 : Probleemstelling

In dit eerste hoofdstuk wordt eerst en vooral het praktijkprobleem omschreven waarrond deze eindverhandeling is opgebouwd. Daarna worden de centrale onderzoeksvraag en de bijbehorende deelvragen aangehaald waarop een antwoord dient geformuleerd te worden. Tenslotte wordt het onderzoeksopzet toegelicht.

1.1 Omschrijving en situering van het probleem

Bij de invoering van de boekhoudstandaarden in België in 1975 werd ervoor geopteerd om niet alle ondernemingen aan dezelfde standaarden te onderwerpen. Ondernemingen die noch het economisch belang, noch de financiële draagkracht hebben om een volledige boekhoudkundige administratie te voeren, mogen vereenvoudigde registratiemethoden toepassen. (De Lembre, 2004b)

De grens die de wetgever geplaatst heeft tussen het hanteren van een vereenvoudigde of een volledige (dubbele) boekhouding is afhankelijk van de aard, de omvang, de activiteit en het personeelsbestand van het bedrijf. Voor eenmanszaken, vennootschappen onder firma en gewone commanditaire vennootschappen met een omzet kleiner dan 500.000 EUR volstaat de eerste boekhoudmethode (art. 1 KB 12 september 1983). Voor vennootschappen (bijvoorbeeld BVBA, NV, ...), voor ondernemingen met een omzet vanaf 500.000 EUR en voor instellingen met financiële of verzekeringsactiviteiten is een volledige boekhoudadministratie verplicht (Unizo, 2005). Ten slotte moet het jaargemiddelde van het personeelsbestand kleiner zijn dan 100 voltijdse equivalenten om vereenvoudigde boekhoudprincipes te mogen toepassen.

Een goede boekhouding voeren is meer dan een wettelijke verplichting. Het is onontbeerlijk, want het geeft u een realistische kijk op de financiële situatie van uw

bedrijf. Het is een instrument dat een gezond bedrijfsbeheer mogelijk maakt. Door bijvoorbeeld te opteren voor de dubbele boekhoudtechniek hebben ondernemingen een betere controle op de juistheid van de boekingen en een vollediger zicht op de ondernemingssituatie. Op deze manier kunnen zij deze situatie beter evalueren en indien nodig hun beleid bijsturen.

1.2 Formulering van de onderzoeksvragen

Daarom is het interessant om te onderzoeken of het niet beter is de grens te verleggen die de wetgever gemaakt heeft tussen de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren en diegenen die een dubbele boekhouding voeren. De centrale onderzoeksvraag luidt dan ook als volgt:

“Dient men de boekhoudverplichtingen van de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren te verstrengen?”

Om een antwoord te bekomen op de bovenstaande centrale onderzoeksvraag moet er een theoriegericht en praktijkgericht onderzoek gevoerd worden. Bovendien kan de onderzoeksvraag verder opgedeeld worden in enkele deelvragen:

- *Wie behoort tot de groep van ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren?*
- *Wat zijn de huidige boekhoudverplichtingen van ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding?*
- *Wie zijn de gebruikers van een boekhouding?*
- *In welke mate is de vereenvoudigde boekhouding bewijskrachtig ten aanzien van de Federale Overheidsdienst Financiën?*
- *In welke mate is de vereenvoudigde boekhouding een informatie-instrument ten aanzien van banken?*

- *In welke mate is de vereenvoudigde boekhouding een informatie-instrument ten aanzien van de leidinggevenden binnen de onderneming?*

Ter uitvoering van het empirisch onderzoek kunnen een paar bijkomende deelvragen worden gesteld:

- *In hoeverre zijn de boekhouders van mening om de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren aan strengere boekhoudregels te onderwerpen?*
- *In welke mate is de vereenvoudigde boekhouding een informatie-instrument voor de Kamer voor Handelsonderzoek?*
- *In welke mate vormt de vereenvoudigde boekhouding een knelpunt voor een curator?*

1.3 Onderzoeksopzet

Zoals eerder besproken wordt er een theoriegericht en praktijkgericht onderzoek gevoerd. In eerste instantie wordt het theoriegericht onderzoek gevoerd aan de hand van een literatuuronderzoek. Vooreerst wordt er getracht een duidelijk overzicht te verkrijgen betreffende de groep van ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren en de boekhoudverplichtingen ervan. Hiervoor worden onder andere de Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en het Koninklijk Besluit van 12 september 1983 ter uitvoering van deze wet geraadpleegd. Ten slotte wordt er nagegaan of er reeds onderzoek werd verricht rond deze doelgroep. Teneinde zoveel mogelijk gegevens te bekomen, worden er meerdere informatiekanalen gevolgd zoals de zoekmachine Google, de catalogus van de Universiteit Hasselt en Anet, Libisnet en Fisconet.

In tweede instantie wordt er gekozen voor de bevraging van bevoorrechte getuigen als onderzoeksmethode voor het praktijkgericht onderzoek. Enerzijds wordt er de

mening gevraagd van enkele boekhouders omdat zij tenslotte de boekhouding voor vele bedrijven moeten voeren. Anderzijds wordt er nagegaan in hoeverre een vereenvoudigde boekhouding een informatie-instrument is in de praktijk. Hiervoor worden voornamelijk de gebruikers van financiële informatie geïnterviewd omdat zij zich in het kader van hun beroepsactiviteit baseren op de boekhouding van ondernemingen. Er worden verschillende doelgroepen gecontacteerd zoals banken, fiscaal deskundigen, een Rechter in Handelszaken bij de Rechtbank van Koophandel en een curator.

Hoofdstuk 2 : De ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding

Eind 2004 waren er ongeveer 403.638 ondernemingen in België die een vereenvoudigde boekhouding voeren (FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, 2005). Maar hoe bepaalt de wetgever welke bedrijven behoren tot deze groep? Aan welke boekhoudkundige verplichtingen zijn deze ondernemingen onderworpen? Het antwoord op deze vragen wordt in de volgende paragrafen geformuleerd.

2.1 Definiëring van de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding

De Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van ondernemingen en het Koninklijk Besluit van 12 september 1983 tot uitvoering van deze wet hanteren enkele criteria om te bepalen of een onderneming 'zeer klein' kan zijn. Deze criteria berusten op vier aspecten: de juridische vorm van de onderneming, de grootte van de onderneming, de aard van de activiteiten en het personeelsbestand van de onderneming. Bovendien moeten deze vier criteria allemaal tegelijk voldaan zijn. In deze eindverhandeling worden de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren, vermeld als de groep van de zeer kleine ondernemingen.

2.1.1 Het juridisch criterium

De juridische vorm wordt besproken in art. 5 van de Wet van 17 juli 1975 en art. 1 van het KB van 12 september 1983. Natuurlijke personen die koopman zijn, de vennootschappen onder firma en de gewone commanditaire vennootschappen behoren tot de groep der zeer kleine ondernemingen indien zij voldoen aan de

omzetvoorwaarde besproken in de volgende paragraaf. Het betreft enkel deze juridische vormen waar de hoofdelijke en algemene aansprakelijkheid gewaarborgd is (De Lembre, 2004b).

2.1.2 Het criterium met betrekking tot de grootte van de onderneming

De grootte van de onderneming wordt bepaald door de omvang van de omzet. De omzet over het laatste boekjaar mag, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde, een door de Koning bepaald bedrag niet overschrijden volgens art. 5 van de Wet van 17 juli 1975. Dit bedrag bedraagt volgens art. 1 van het KB van 12 september 1983 500.000 EUR. In het tweede lid van datzelfde artikel wordt 500.000 EUR verhoogd tot 620.000 EUR indien de onderneming als voornaamste beroepsbezigheid gasvormige of vloeibare koolwaterstoffen, bestemd voor het voortbewegen van motorvoertuigen op de openbare weg, in het klein verkoopt. Deze bedragen werden recent aangepast in het Koninklijk Besluit van 25 januari 2005.

Art. 2 van het KB van 12 september 1983 stelt dat indien een boekjaar meer of minder dan twaalf maanden duurt, de prorata regel moet worden toegepast. De in art. 1 bedoelde bedragen van 500.000 EUR en 620.000 EUR moeten dan worden vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 12 is en de teller het aantal maanden van dat boekjaar. Elke begonnen maand wordt hierbij als een volledige maand geteld.

De hoger vermelde ondernemingsvormen die met hun bedrijf aanvangen, mogen tijdens het eerste boekjaar hun boekhouding voeren volgens het systeem van de zeer kleine onderneming. Deze regel mag enkel worden toegepast voor zover uit vooruitzichten te goeder trouw blijkt dat de omzet, exclusief de belasting over de toegevoegde waarde, die tijdens het eerste boekjaar zal worden bereikt, het bedrag uit art. 1 van het KB van 12 september 1983 (eventueel berekend overeenkomstig art. 2 zelfde KB) niet zal overschrijden. (Art. 3 KB 12 september 1983)

2.1.3 Het criterium met betrekking tot de aard van de activiteiten

Bedrijven die één van de volgende activiteiten uitvoeren, zijn in overeenstemming met art. 15 van de Wet van 17 juli 1975 verplicht een volledige boekhouding te voeren:

- krediet- en financiële activiteiten
- de activiteiten van wisselagenten
- verzekeringsactiviteiten
- activiteiten van hypothecair krediet en kapitalisatie

2.1.4 Het criterium met betrekking tot het personeelsbestand

Het jaargemiddelde van het personeelsbestand moet kleiner zijn dan 100 voltijdse equivalenten. Dit jaargemiddelde is het gemiddelde van het aantal voltijdse equivalenten aan het einde van elke maand van het boekjaar. (Jorissen e.a., 2004) Het aantal werknemers uitgedrukt in voltijdse equivalenten is gelijk aan het arbeidsvolume dat wordt teruggebracht tot voltijds tewerkgestelde equivalenten. Dit dient men te berekenen voor de deeltijdse werknemers op basis van het conventioneel aantal te presteren uren. Deze uren worden gerelateerd ten opzichte van de normale arbeidsduur van een vergelijkbare voltijdse werknemer. (art. 15, § 4, tweede lid Wetboek van Vennootschappen)

2.2 Boekhoudkundige verplichtingen van de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding

De zeer kleine onderneming is net zoals alle andere ondernemingen onderworpen aan enkele algemeen geldende regels met betrekking tot het voeren van een boekhouding. Deze regels, bepaald in de Wet van 17 juli 1975, worden aangevuld

met een aantal bijzondere verplichtingen aangepast aan de beperkte omvang, de financiële draagkracht en de boekhoudkundige kennis in de zeer kleine onderneming. Op deze manier hebben deze ondernemingen de mogelijkheid om een vereenvoudigde boekhouding te voeren. Deze principes worden in de volgende paragrafen verder toegelicht.

2.2.1 Algemene bepalingen betreffende het voeren van een boekhouding

In de Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding worden de volgende gemeenschappelijke kenmerken van de vereenvoudigde en de volledige boekhouding vermeld. Een eerste verplichting wordt beschreven in art. 2 van de Wet van 17 juli 1975 waarbij men een boekhouding dient te voeren die aangepast is aan de aard en de omvang van het bedrijf. De boekhouding moet zo zijn dat zij de gebeurtenissen of de verrichtingen weergeeft en de nodige informatie verstrekt aan de ondernemer (De Lembre, 2004b).

Een tweede verplichting bestaat erin om over gedagtekende 'verantwoordingsstukken' met betrekking tot de verrichtingen te beschikken en wordt gesteld in art. 6 van diezelfde wet. Om objectief te zijn, moet de boekhoudkundige registratie gebeuren op basis van een verantwoordingsstuk waarnaar zij verwijst. Voor verrichtingen van verkoop en dienstverlening in het klein waarvoor geen factuur vereist is, kan de boeking geschieden door middel van een dagelijkse, gezamenlijke inschrijving. De verantwoordingsstukken worden methodisch opgeborgen en tien jaar bewaard, in origineel en in afschrift. Stukken die niet strekken tot bewijs tegenover derden, worden drie jaar bewaard.

Ten derde moet de boekhouding van rechtspersonen in overeenstemming met art. 3 van de Wet van 17 juli 1975 alle verrichtingen omvatten, bezittingen, vorderingen, schulden en verplichtingen van welke aard ook. De boekhouding van de natuurlijke

personen die koopman zijn omvat dezelfde gegevens betreffende hun bedrijf. De eigen middelen die men aan dat bedrijf verstrekt heeft, worden gezamenlijk vermeld.

Art. 7 van de Wet van 17 juli 1975 legt een vierde verplichting op. De boekhouding dient op zodanige wijze gehouden te worden dat de materiële continuïteit ervan evenals de regelmatigheid en de onveranderlijkheid van de boekingen zijn verzekerd. De materiële continuïteit en de onveranderlijkheid komen in de volgende paragraaf aan bod. De regelmatigheid bestaat erin de boeken te houden naar tijdsorde zonder enig wit vak of enige weglating.

Tenslotte is de onderneming verplicht omzichtig, te goeder trouw en minstens eenmaal per jaar een inventaris op te maken en deze in te schrijven in een inventarisboek. Deze inventaris omvat alle bezittingen, alle vorderingen, alle schulden, alle verplichtingen die betrekking hebben op haar bedrijf en de eigen middelen daaraan verstrekt. (Art. 9 Wet 17 juli 1975)

2.2.2 Bepalingen specifiek voor de vereenvoudigde boekhouding

2.2.2.1 *Registratie van de verrichtingen in drie dagboeken*

In art. 5 van de Wet van 17 juli 1975 wordt de verplichting beschreven om alle verrichtingen zonder uitstel, getrouw en volledig in chronologische volgorde in te schrijven in ten minste drie dagboeken. Ten eerste bestaat het thesaurieboek dat wordt gebruikt om de bewegingen in liquide middelen, in contanten of op rekening, duidelijk omschreven, te noteren. De onttrekkingen van gelden, anders dan ten behoeve van het bedrijf, moeten afzonderlijk worden vermeld net zoals de dagelijkse saldi in contanten. De voorlaatste groep kan eveneens via dagelijkse totale bedragen worden ingeschreven.

Het boek van de inkoop- en invoerverrichtingen en de ontvangen diensten is een tweede dagboek waarin het bedrag, de wijze en de dag van betaling worden opgenomen. Deze regel dient niet toegepast te worden wanneer de betreffende gegevens voorkomen op de inkoopfacturen of op de rekeningen van de leveranciers.

Een laatste dagboek is het boek van de verkoop- en uitvoerverrichtingen en de geleverde diensten waarin men het bedrag, de wijze en de dag van inning vermeldt. Deze verplichting is overbodig als deze informatie genoteerd staat op de verkoopfacturen of op de staten van de klanten. Het dagboek bevat verder de onttrekkingen in natura anders dan ten behoeve van het bedrijf. Deze laatste groep mag via dagelijkse, globale inschrijvingen gebeuren.

2.2.2.2   *Vormvoorwaarden en bewaringsplicht van de dagboeken*

Bovendien legt de wetgever bepaalde verplichtingen op die een waarborg moeten geven voor de juistheid en degelijkheid van de boekhouding. Volgens art. 5, § 1 van het KB van 12 september 1983 mogen de drie dagboeken bepaald in art. 5 van de Wet van 17 juli 1975 en het dagboek bepaald in art. 9, § 1 van deze wet worden bewaard op twee verschillende manieren. Enerzijds kunnen zij schriftelijk worden gehouden door middel van ingebonden of ingenaaide registers die de gedrukte melding van het aantal bladzijden omvatten. Anderzijds kunnen de ondernemingen deze documenten opslaan op geïnfomatiseerde systemen.

Indien de dagboeken worden gehouden door middel van geïnfomatiseerde systemen, hoort men deze op een zodanige wijze te ontwerpen dat het bedrijf in ieder geval haar boekhouding kan voeren conform de wettelijke en reglementaire bepalingen (Art. 5, § 2 KB 12 september 1983). In datzelfde artikel definieert § 3 enkele voorschriften wanneer men gebruikmaakt van de eerste mogelijkheid met betrekking tot de bewaring van de boeken. Vóór de eerste ingebruikname van het dagboek gaat de vertegenwoordiger van het bedrijf over tot de neerlegging ervan bij

een erkend ondernemingsloket in toepassing van de Wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen. Samen met het boek levert deze persoon een ingevuld identificatieformulier in met daarop de volgende informatie: de benaming van de onderneming alsmede het nummer toegekend door de Kruispuntbank van Ondernemingen; het doel van het dagboek en de plaats in zijn reeks; het aantal bladzijden van het register alsmede de naam en het ondernemingsnummer van de drukker. Het identificatieformulier wordt gedagtekend en ondertekend door een belanghebbende of door de vertegenwoordiger van de onderneming ten opzichte van derden. Daarenboven bewaren de erkende ondernemingsloketsen deze stukken overeenkomstig hun wettelijke en reglementaire archiveringsverplichtingen.

De Wet van 17 juli 1975 vult deze vormvoorwaarden verder aan in art. 7, §1. De dagboeken worden per blad genummerd en ze vormen elk in hun soort een doorlopende reeks. Ze dragen tevens de vermelding van hun soort, hun plaats in de reeks en de naam, de firma of de bijzondere naam van de onderneming. Dit vormt de materiële continuïteit van de boekhouding.

Ten slotte zijn de ondernemingen verplicht hun dagboeken gedurende tien jaar te bewaren, te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar dat volgt op de afsluiting. De gebruikte drager moet de onveranderlijkheid en de toegankelijkheid van de gegevens die erin geregistreerd zijn verzekeren tijdens de volledig opgelegde termijn (art. 9 KB 12 september 1983 en art. 8 Wet 17 juli 1975).

2.2.2.3   *Interne jaarrekening*

Art. 10, § 1 van de Wet van 17 juli 1975 stelt een laatste verplichting voorop. Op grond van de inventaris wordt er een jaarrekening opgesteld. Ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren moeten enkel een interne jaarrekening opmaken. Dit hoeft echter niet volgens een opgelegd rekeningenstelsel en er is geen

verplichting tot openbaarmaking van deze jaarrekening. Bovendien legt de wetgeving geen regels op betreffende de vormvereisten en de inhoud van die jaarrekening en vermeldt evenmin iets over de te gebruiken waarderingsregels. (Unizo, 2005)

Hoofdstuk 3 : De vereenvoudigde boekhouding als informatie-instrument

Zoals eerder besproken zijn de zeer kleine ondernemingen onderworpen aan vereenvoudigde boekhoudprincipes. De vraag kan worden gesteld of het niet beter is dat deze ondernemingen strengere boekhoudregels toepassen. In de volgende paragrafen worden eerst en vooral de gebruikers van de boekhouding besproken. Vervolgens wordt nagegaan in welke mate de vereenvoudigde boekhouding een informatie-instrument is voor de interne en externe partijen van een onderneming.

3.1 De gebruikers van de boekhouding

Het voeren van een boekhouding is onoverkomelijk en erg belangrijk in een onderneming. Er is nood aan financiële rapportering en dat weerspiegelt zich in meerdere aspecten van onze maatschappij. Vooreerst is de boekhouding een belangrijk beheersinstrument voor de bedrijfsleiding. Door het voeren van een algemene boekhouding is een onderneming in staat de economische en juridische gegevens die op haar bedrijf betrekking hebben te registreren, te synthetiseren en te analyseren. Bovendien is zij gericht op de financiële verslaggeving naar alle belanghebbende partijen. Deze financiële verslaggeving neemt meer en meer een belangrijkere plaats in en foutieve of misleidende rapportering kan leiden tot belangrijke aansprakelijkheidsvorderingen ten aanzien van bestuurders en andere betrokkenen. (Van Hulle en Lybaert, 2005)

Voor derden die contractuele verplichtingen met de onderneming aangaan, is het belangrijk te weten hoe de onderneming er financieel voorstaat. Het is moeilijk om een volledige lijst te geven van alle stakeholders van een onderneming. De voornaamsten volgens De Lembre (2004a) worden hieronder vermeld.

Op de eerste plaats komen de aandeelhouders. Zij hebben eigen vermogen aan de onderneming verschaft en verwachten informatie over de wijze waarop de leidinggevenden deze middelen hebben aangewend. Op deze manier kunnen zij hun risico als geldschieter inschatten. Er is nood aan snelle, volledige en adequate informatie. Deze stakeholders komen in het toepassingsgebied van de vereenvoudigde boekhouding voornamelijk voor bij de vennootschap onder firma en de gewone commanditaire vennootschap.

Een tweede groep zijn de leidinggevenden binnen het bedrijf. Zij stellen twee doelstellingen voorop omtrent informatie. Enerzijds hebben ze de financiële informatie nodig om een goed beleid te kunnen voeren in hun onderneming. Anderzijds dienen zij regelmatig informatie te verschaffen aan andere belanghebbende partijen van de onderneming. Ook al voeren de zeer kleine ondernemingen een vereenvoudigde administratie, toch is het van uiterst belang dat zij de juiste informatie verzamelen en rapporteren.

Vervolgens komen de schuldeisers aan bod. Hier wordt een onderscheid gemaakt tussen degenen die geld en degenen die goederen of diensten ter beschikking stellen van een onderneming. In het eerste geval gaat het over de financiële instellingen die allerlei vormen van leningen toestaan waaraan intrestvergoedingen verbonden zijn. Zij wensen informatie om na te gaan in welke mate de onderneming in staat is de geldmiddelen volgens het vooropgesteld aflossingsschema terug te betalen. Het andere geval heeft betrekking op de leveranciers. Zij verlenen meestal betalingsuitstel zonder financiële vergoeding. Ze zijn erg geïnteresseerd in de algemene gang van zaken opdat hun facturen tijdig betaald worden door de klant. Ook kredietverstrekkers hebben dus een rechtstreeks economisch belang in de onderneming. Zij moeten kunnen rekenen op de betrouwbaarheid van de door de onderneming vrijgegeven financiële informatie.

De klanten zijn een vierde groep die geïnteresseerd is in de financiële situatie van de onderneming. De vraag naar informatie hangt af van de relatie die de klant heeft met

de onderneming. Indien zij langetermijncontracten afsluiten, wensen zij voor een aantal jaren bepaalde goederen of diensten te ontvangen volgens bepaalde specificaties. Als de onderneming de komende jaren haar activiteiten moet stopzetten, hebben de klanten uiteraard weinig belangstelling voor een dergelijk langetermijncontract.

Het personeel is een vijfde stakeholder die graag op de hoogte is van de stand van zaken. Naast het ontvangen van een bezoldiging, in ruil voor verrichte arbeid, engageren deze mensen zich voor de werkgever. Een zeer kleine onderneming heeft doorgaans minder personeel in dienst dan een grote, maar de personeelsleden vertonen vaak meer trouw aan de onderneming. Men wenst voornamelijk informatie betreffende de continuïteit van het bedrijf wat nauw samenhangt met hun wens voor werkzekerheid.

Een zesde gebruiker is de overheid waarvoor correcte financiële informatie essentieel is. De onderneming is immers een belangrijke bron van inkomsten voor de Staat via de belastingen. De overheid heeft alle belang bij de wijze waarop het resultaat van de ondernemingsactiviteit wordt bepaald. Bovendien gebruikt de overheid de financiële informatie van de ondernemingen teneinde de nodige statistieken op te stellen en te gebruiken in haar economisch beleid. (Van Hulle en Lybaert, 2005)

Verder zijn ook de concurrenten erg geïnteresseerd in de financiële informatie van andere ondernemingen. Ze hebben echter geen onderhandelingsmacht om deze informatie te eisen, dus kunnen ze enkel beroep doen op de informatie die door de onderneming vrijgegeven wordt.

Bovendien speelt ook het maatschappelijk verkeer een rol. Met maatschappelijk verkeer wordt het publiek in het algemeen bedoeld. Het kan hier gaan om de buurt rondom de onderneming, de ondernemer als belangrijke werkgever en schepper van toegevoegde waarde voor een regio, ... Ook een zeer kleine onderneming kan heel

wat toegevoegde waarde leveren aan een bepaalde regio. Een buurtwinkel kan in dit verband als voorbeeld beschouwd worden.

Naast de reeds besproken stakeholders bestaan er nog twee belanghebbende partijen die van minder belang zijn voor de zeer kleine ondernemingen. We denken hier aan de beleggingsvennootschappen en de milieubewegingen. De ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding zijn niet-beursgenoteerd en trekken dan ook weinig of geen kapitaal aan van beleggers door middel van beleggingsvennootschappen. Milieubewegingen schenken meer aandacht aan de grote ondernemingen en halen hun informatie uit rapporten zoals milieuverslagen.

3.2 De bewijskracht van de vereenvoudigde boekhouding ten aanzien van de Federale Overheidsdienst Financiën

Het Burgerlijk Wetboek geeft vijf verschillende bewijsmiddelen weer: het schriftelijk bewijs, het bewijs door getuigen, de vermoedens, de bekentenis van partijen en de eed. Binnen het schriftelijk bewijs kan men een opdeling maken bestaande uit drie onderdelen: de authentieke akten, de onderhandse akten en de niet-ondertekende documenten. De authentieke akten zijn akten die in een specifieke, door de wet voorziene vorm zijn opgemaakt door de daartoe bevoegde openbare ambtenaren. De onderhandse akten zijn geschriften die uitgaan van één of meer personen, die door deze eigenhandig zijn ondertekend en waarin een feit of een verbintenis wordt bevestigd. Ten slotte heeft men de niet-ondertekende documenten waartoe de boekhouding behoort. Zij bezit slechts onder bepaalde voorwaarden bewijskracht. (Verswijvel, 2000)

De Commentaar op het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (COMIB 92) stelt in art. 340/6 dat het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (WIB 92) nergens omschrijft wat een bewijskrachtige boekhouding is. Volgens de Administratie in art. 340/7 van de COMIB 92 is een boekhouding evenwel bewijskrachtig indien:

- de voorgelegde boeken en documenten samen een samenhangend geheel vormen op grond waarvan de belastbare inkomsten nauwkeurig kunnen worden bepaald;
- alle geschriften met bewijsstukken worden gestaafd;
- de in de boekhouding opgenomen cijfers met de werkelijkheid overeenstemmen.

Er moet toch worden opgemerkt dat een boekhouding niet uit zichzelf aan die voorwaarden voldoet. Enkel de verificatie van de boekhouding door een ambtenaar kan de bewijskracht ervan aantonen.

In de volgende alinea's worden de verschillende voorwaarden verder toegelicht. Betreffende de eerste voorwaarde omtrent het samenhangend deel vermeldt men in art. 340/13 van de COMIB 92 dat een vereenvoudigde boekhouding, gevoerd overeenkomstig de Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding, op dezelfde voet wordt geplaatst als een volledige boekhouding. Hieruit kan geconcludeerd worden dat inzake inkomstenbelastingen niet de boekhoudtechniek van overwegend belang is, maar dat de door de belastingplichtige voorgelegde geschriften oprecht en juist moeten zijn (art. 340/12 COMIB 92). Toch is het evident dat een vereenvoudigde boekhouding de inventaris bevat die art. 9 van de Wet van 17 juli 1975 voorschrijft. Bovendien moet het opmaken van de inventaris zodanig worden geregeld dat de hoeveelheden op de datum van afsluiting van het boekjaar kunnen worden opgenomen. De waardering mag nochtans later worden uitgevoerd.

Verder spreekt het vanzelf dat men de boeken van dag tot dag bijhoudt om aan deze voorwaarde te voldoen (art. 340/14 COMIB 92). In de praktijk voorziet de Administratie echter een zekere termijn waarin de belastingplichtige de mogelijkheid ontvangt om zijn boekhouding bij te werken. Ten slotte verklaart de Administratie in art. 340/17 van de COMIB 92 dat de vastgestelde leemten of onregelmatigheden de bewijskracht van de boekhouding slechts doen verliezen als deze rechtstreeks of

onrechtstreeks weerslag hebben of kunnen hebben op het bedrag van de belastbare inkomsten.

De tweede voorwaarde met betrekking tot de bewijsstukken houdt in dat de inschrijvingen in de boekhouding slechts bewijskrachtig zijn in de mate dat zij overeenstemmen met de documenten waarvan zij de weergave zijn. (art. 340/20 COMIB 92)

Als laatste voorwaarde eist de Administratie dat de rekeningen geverifieerd moeten kunnen worden. Men verklaart in art. 340/24 van de COMIB 92 dat het niet voldoende is dat een boekhouding volledig is, dat zij geen vormgebreken vertoont en dat zij wordt gestaafd door bewijsstukken. Om bewijskrachtig te zijn moet zij zodanig worden gevoerd en bijgehouden dat een controle van de juistheid van de inkomsten mogelijk is.

De Administratie heeft bijgevolg een aantal mogelijkheden, omschreven in art. 340/8 van de COMIB 92, om aan te tonen dat de rekeningen van de belastingplichtige niet bewijskrachtig zijn:

- hetzij door vast te stellen dat de rekeningen zodanige leemten vertonen dat ze geen geheel kunnen vormen aan de hand waarvan de belastbare inkomsten nauwkeurig kunnen worden bepaald;
- hetzij door de afwezigheid van bewijsstukken vast te stellen;
- hetzij door vast te stellen dat de ambtenaar onmogelijk de juistheid van de geboekte cijfers kan nazien;
- hetzij door de onjuistheid van de geboekte cijfers te bewijzen.

Toch leiden de onregelmatigheden of nalatigheden, waarvan hierboven sprake is, niet noodzakelijk tot de integrale verwerping van de rekening. Men moet slechts de rekeningen verwerpen na grondig onderzoek van alle omstandigheden eigen aan een bepaald geval. (art. 340/9 COMIB 92)

Sommige fiscalisten menen echter dat het volstaat om uw boekhouding te voeren in overeenstemming met de Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding. Zij voegen hieraan toe dat de andere vage voorschriften, zoals de controleerbaarheid van de juistheid van de in de boekhouding opgenomen cijfers, die de Administratie vooropstelt ontoelaatbaar zijn. (Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten, 2006)

3.3 De vereenvoudigde boekhouding als informatie-instrument ten aanzien van banken

Elke onderneming heeft op korte en lange termijn nood aan financiële middelen teneinde zijn activiteiten uit te voeren. De kortetermijnbehoeften hangen samen met de exploitatiecyclus en zijn bijvoorbeeld grondstofkosten, energiekosten, personeels- en administratiekosten, commerciële kosten, ... Daartegenover staan de financiële behoeften op lange termijn of wat in boekhoudkundige termen onder de investeringen wordt verstaan. Dit onderscheid is belangrijk omdat beide behoeften ook op een verschillende manier moeten worden gefinancierd. De eerste groep wordt gefinancierd met kortetermijnmiddelen zoals leverancierskrediet, kaskrediet of kortlopende leningen. De andere groep wordt bekostigd met langetermijnfinancieringsmiddelen en deze zijn bijvoorbeeld eigen vermogen en kredieten op meer dan één jaar. De financieringstermijn moet bij voorkeur overeenstemmen met de gebruiksduur van de geplande investering. (Unizo, 2005)

De geldbehoeften van bedrijven doen zich niet alleen voor bij de start van de onderneming, maar indien de zaken goed lopen, ontstaat er zelfs een groeiende kredietbehoefte. Vervolgens moeten de ondernemingen op zoek gaan naar de juiste financieringsbronnen. Zoals hierboven vermeld, kan men beroep doen op verschillende bronnen. Enerzijds kan men eigen middelen in het bedrijf stoppen door middel van persoonlijke spaargelden, inbreng in natura, inbreng door vennoten in de vennootschap en winstreserveringen. Meestal volstaan de eigen middelen echter niet

om alle behoeften te financieren. In dit geval bestaat er anderzijds nood aan vreemd vermogen op korte of op lange termijn. Vele ondernemingen doen hiervoor beroep op financiële instellingen. (Unizo, 2005)

Financiële instellingen staan echter niet te springen om kredieten te verlenen aan eender welke onderneming. Volgens Hoogendoorn (1996) blijft de belangrijkste vraag voor kredietverleners: 'Is de onderneming in staat om tijdig aan haar betalingsverplichtingen te voldoen?' Naarmate de omvang van de lening groter is, de termijn langer en het risico ervan groter wordt ingeschat, zullen de banken meer gedetailleerde informatie eisen. Dit kan variëren van een zekere solvabiliteit of rentabiliteit tot een hogere rente, het verstrekken van meer zekerheden of vervroegde aflossing. De boekhouding van een onderneming speelt hierbij een zeer belangrijke rol als informatie-instrument betreffende de huidige financiële informatie.

Ondernemingen, die een dubbele boekhouding voeren, zijn verplicht om overeenkomstig art. 10, § 1 van de Wet van 17 juli 1975 een jaarrekening op te stellen. Drie indicatoren die men uit de jaarrekening kan afleiden en die van zeer groot belang zijn bij de beoordeling van kredietverlening zijn volgens Hoogendoorn (1996): de winstgevendheid of rentabiliteit, de solvabiliteit en de liquiditeit. In de volgende paragrafen wordt besproken in hoeverre deze ratio's uit de vereenvoudigde boekhouding kunnen worden afgeleid. De basisformules van de ratio's die hier aan bod komen, werden aangepast naargelang de beschikbaarheid van de financiële informatie in de vereenvoudigde boekhouding.

3.3.1 De winstgevendheid of rentabiliteit

Een bedrijf dient over voldoende winstgevendheid te beschikken zodat deze de continuïteit van de onderneming waarborgt gedurende de looptijd van de lening. Volgens Van de Wiele en Reyns (1996) kan de rentabiliteit van de zeer kleine onderneming beoordeeld worden op basis van de verkoopmarges. Er wordt in tabel 1

door middel van formule (a) en (b) een onderscheid gemaakt tussen de bruto en de netto verkoopmarge wat kadert in het al dan niet opnemen van de niet-kaskosten. Voor de zeer kleine ondernemingen bestaan de niet-kaskosten vrijwel uitsluitend uit afschrijvingen. Beide marges geven informatie weer over de efficiëntie van het bedrijfsbeleid. Een mogelijk verschil tussen de twee resultaten kan een aanwijzing zijn voor de investerings- en afschrijvingspolitiek van de onderneming.

Tabel 1: Rentabiliteitsratio's

(a) Bruto verkoopmarge = $\frac{\text{bruto bedrijfsresultaat vóór niet-kaskosten}}{\text{verkopen}}$
(b) Netto verkoopmarge = $\frac{\text{netto bedrijfsresultaat na niet-kaskosten}}{\text{verkopen}}$
In de formule van de netto verkoopmarge worden de afschrijvingen in de teller in mindering gebracht.
(c) Bruto rentabiliteit van het totaal van de activa vóór belastingen brutoresultaat vóór niet-kaskosten, financiële kosten en belastingen = $\frac{\text{brutoresultaat vóór niet-kaskosten, financiële kosten en belastingen}}{\text{totaal van de activa}}$
(d) Netto rentabiliteit van het totaal van de activa vóór belastingen nettoresultaat na niet-kaskosten, vóór financiële kosten en vóór belastingen = $\frac{\text{nettoresultaat na niet-kaskosten, vóór financiële kosten en vóór belastingen}}{\text{totaal van de activa}}$

Bron: Ooghe en Van Wymeersch, 2003.

Daarnaast kan men eveneens de bruto en netto rentabiliteit bepalen van de totale activa met behulp van de formules (c) en (d) die vermeld staan in tabel 1. In dit geval wordt het bedrijfsresultaat gerelateerd aan de totale activa. Indien er een balansstructuur ontbreekt, kan men de totale activa voorstellen als de som van de boekwaarde van de investeringen, de voorraden, de vorderingen en de liquide middelen. Voor de zeer kleine onderneming komt de teller van deze twee laatste

ratio's, uitgezonderd mogelijke financiële opbrengsten, zo goed als overeen met de teller van de verkoopmarge. (Van de Wiele en Reyns, 1996)

3.3.2 De solvabiliteit

De solvabiliteit geeft een indicatie weer over de mate waarin een bedrijf kans heeft om in betalingsmoeilijkheden terecht te komen. Een ongunstige solvabiliteit betekent veel vreemd vermogen en meer kans op financiële moeilijkheden. Bij de zeer kleine ondernemingen bestaat er echter geen eigen vermogenstructuur zoals in de dubbele boekhouding. Wanneer de zeer kleine ondernemer zijn inventaris opmaakt, is deze verplicht te vermelden welke eigen middelen hij aan de zaak verstrekt heeft. Toch is het volgens Van de Wiele en Reyns (1996) bijna onmogelijk een onderscheid te maken tussen de middelen die toebehoren aan de zaak en de middelen die zich binnen de privé-eigendom van de ondernemer bevinden. Vandaar worden de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren, gekenmerkt door een onbeperkte aansprakelijkheid. Daarom is het des te interessanter de solvabiliteit van deze bedrijven te berekenen en te beoordelen. Hierbij wordt extra aandacht gegeven aan de mate waarin zij in staat zijn leningen af te lossen en de rentelasten ervan te betalen. De formules van beide solvabiliteitsratio's staan vermeld in tabel 2.

Tabel 2: Solvabiliteitsratio's

<p>(a) Dekking van de financiële kosten door de winst</p> $= \frac{\text{winst vóór financiële kosten en na belastingen}}{\text{financiële kosten na belastingen}}$
<p>(b) Dekking van het vreemd vermogen door de cashflow = $\frac{\text{cashflow}}{\text{vreemd vermogen}}$</p>

Bron: Ooghe en Van Wymeersch, 2003.

Men dient volgens Van de Wiele en Reyns (1996) rekening te houden met het feit dat de zeer kleine onderneming de intresten van leningen in verband met haar beroepsactiviteiten in mindering mag brengen in haar belastingaangifte. In dit opzicht leveren de financiële kosten een zeker belastingvoordeel op.

Op basis van de ratio (b) in tabel 2 kan men nagaan in welke mate de cashflow voldoende bedraagt teneinde de hoofdsom van de huidige schulden op lange en korte termijn terug te betalen. Men heeft op deze manier eveneens een zicht op de ruimte om eventuele bijkomende schulden aan te gaan. (Ooghe en Van Wymeersch, 2003)

3.3.3 De liquiditeit

De liquiditeit is tenslotte een relevant criterium voor de kleinere kredietverleners. Het geeft een aanwijzing in welke mate een onderneming aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan voldoen. We kunnen de liquiditeit in ruime en in enge zin berekenen door middel van respectievelijk het current ratio en de acid test. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van formules (a) en (b) in tabel 3. Het verschil tussen beide ratio's wordt gekenmerkt door het feit dat in de teller van de acid test de voorraden uitgesloten worden.

Van de Wiele en Reyns (1996) vullen verder aan dat wanneer een zeer kleine onderneming niet permanent zijn inventaris bijhoudt, het gemakkelijker is om de ratio in enge zin te berekenen. Dit cijfer geeft uiteraard ook een voorzichtigere beoordeling aangezien de voorraden soms een beperkte liquiditeit bezitten. In de teller van de acid test worden eveneens de geldbeleggingen uitgesloten aangezien deze niet onmiddellijk van toepassing zijn in de vereenvoudigde boekhouding.

Tabel 3: Liquiditeitsratio's

(a) Current ratio of liquiditeit in ruime zin	$= \frac{\text{vlottende activa}}{\text{vreemd vermogen op korte termijn}}$
(b) Acid test of liquiditeit in enge zin	$= \frac{\text{vorderingen + liquide middelen}}{\text{vreemd vermogen op korte termijn}}$
(c) Voorraadrotatie	$= \frac{\text{Kostprijs van de verkopen}}{\text{voorraden}}$
(d) Aantal dagen klantenkrediet	$= \frac{\text{handelsvorderingen + geëndosseerde effecten}}{(\text{verkopen} + \text{BTW}) / 365}$
(e) Aantal dagen leverancierskrediet	$= \frac{\text{handelsschulden}}{(\text{aankopen} + \text{BTW}) / 365}$

Bron: Ooghe en Van Wymeersch, 2003.

3.4 De vereenvoudigde boekhouding als informatie-instrument ten aanzien van de leidinggevenden binnen de onderneming

Eén van de belangrijkste belangengroepen binnen de onderneming zijn de leidinggevenden zoals de bestuurders die dagelijks geconfronteerd worden met het beleid. Zij dienen informatie te bezitten over bijvoorbeeld kostprijzen, voorraadevoluties en gedrag van kosten tegenover de capaciteit om hun onderneming doelmatig te besturen. (De Lembre, 2004a). Ook voor zeer kleine ondernemingen is het des te interessanter om een overzicht te hebben van hun commerciële beleid. Dit kan worden geëvalueerd op basis van de voorraadrotatie, het aantal dagen klantenkrediet en het aantal dagen leverancierskrediet. Door deze drie ratio's goed op elkaar af te stemmen, heeft men de nodige liquide middelen beschikbaar om de onderneming draaiende te houden.

De voorraadrotatie geeft weer hoeveel keer gemiddeld de voorraad per jaar wordt verkocht en kan worden berekend met behulp van formule (c) in tabel 3. Hoe kleiner het aantal dagen voorraad, hoe sneller de voorraad roteert wat een betere liquiditeit met zich meebrengt (Vanstraelen, 2004). In een handelsonderneming is de kostprijs van de verkopen gelijk aan het totale aankoopbedrag van de handelsgoederen. In een productieonderneming daarentegen worden naast de grondstoffen ook de andere productiekosten in rekening gebracht. Het is moeilijker om de kostprijs in een productieonderneming te bepalen omdat niet elke onderneming met een vereenvoudigde boekhouding gebruik maakt van één of andere methode van kostprijsberekening. (Van de Wiele en Reyns, 1996)

Bovendien stellen Van de Wiele en Reyns (1996) dat wanneer een zeer kleine onderneming zich beperkt tot de verplichte jaarlijkse inventaris er rekening moet gehouden worden met eventuele vertekeningen. Zelfs indien men niet kampt met eindejaarsverschijnselen of seizoensschommelingen blijft een inventaris een momentopname. Dit probleem kan opgevangen worden door bijvoorbeeld te werken met de gemiddelde voorraad. De gemiddelde voorraad wordt bepaald door de som te nemen van de eindvoorraad en de beginvoorraad en vervolgens die som te delen door twee. Men dient wel te weten dat deze methode slechts een benadering blijft. Het meest belangrijke bestaat erin de evolutie van het resultaat te volgen en de oorzaak van de wijzigingen te achterhalen.

Het gemiddeld aantal dagen dat verloopt van verkoop tot het tijdstip van betaling door de klanten wordt uitgedrukt door het aantal dagen klantenkrediet (= ratio (d) in tabel 3). Hoe kleiner het aantal dagen klantenkrediet, hoe sterker de liquiditeit. Analoog worden het aantal dagen leverancierskrediet berekend door middel van formule (e) in tabel 3. Dit cijfer duidt aan hoe lang de onderneming gemiddeld wacht om haar leveranciers te betalen en aan haar handelsschulden te voldoen. (Vanstraelen, 2004)

Ook voor ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding is het aan te raden het klantenkrediet en het leverancierskrediet samen te bekijken. Wanneer een onderneming uitstel verleent aan klanten bestaat de optimale situatie erin dat men zijn leveranciers op een later tijdstip betaalt dan het tijdstip waarop de klanten zouden moeten betalen. Ook hier is het noodzakelijk om bij onregelmatigheden de oorzaak ervan te achterhalen. Er dient rekening gehouden te worden met het feit dat zeer kleine ondernemingen minder financiële slagkracht bezitten teneinde lange betaaltermijnen toe te staan. Dit heeft te maken met het feit dat leveranciers kortere betalingstermijnen toestaan omwille van het hogere risico dat deze belangengroep loopt in verband met de betalingszekerheid. (Limère, 2004)

Tabel 4: Formule financiële kosten verbonden aan betalingsuitstel leveranciers

$\frac{k}{100 - k} * \frac{365}{u - c}$
waarbij k = kortingspercentage
u = aantal dagen uitstel van betaling
c = aantal dagen voor contante betaling

Bron: Ooghe en Van Wymeersch, 2003.

De evaluatie van het aantal dagen leverancierskrediet is volgens Van de Wiele en Reyns (1996) in sectoren waar de klanten echter contant betalen voornamelijk belangrijk wegens mogelijke financiële kortingen. Met behulp van de formule in tabel 4 kan de zeer kleine onderneming berekenen wat de financiële kosten bedragen die verbonden zijn aan het betalingsuitstel. Het resultaat van deze berekening komt overeen met het intrestpercentage op jaarbasis dat de leverancier impliciet aanreken wanneer hij uitstel van betaling verleent.

Hoofdstuk 4: De bevraging van de bevoorrechte getuigen

Na het uitvoeren van de literatuurstudie komt nu het praktijkgericht onderzoek aan bod. Eerst en vooral wordt dit onderzoek toegelicht door middel van een bespreking van het doel en de aanpak ervan. Vervolgens worden de bevoorrechte getuigen, de vragenlijsten en de analyse van de interviews per doelgroep besproken. Ten slotte worden de argumenten, afgeleid uit de interviews, samengevat in een tabel.

4.1 Het doel en de aanpak van het empirisch onderzoek

Het doel van het empirisch onderzoek bestaat erin na te gaan om welke redenen de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding een dubbele boekhouding zouden moeten voeren. Daar tegenover bestaat eveneens de mogelijkheid om de huidige boekhoudvorm te behouden. Op deze manier verkrijgen we een overzicht van de voor- en de nadelen van de invoering van een dubbele boekhouding voor de zeer kleine ondernemingen.

Wat de keuze van de onderzoeksmethode betreft werd er geopteerd voor de bevraging van de bevoorrechte getuigen of experience survey. Omwille van de grote diversiteit tussen de ondervraagde personen biedt deze vorm de mogelijkheid om het verloop van het gesprek aan te passen aan de geïnterviewde. In het onderzoek werd uitgegaan van de deelvragen die werden afgeleid uit de centrale onderzoeksvraag. Deze vragen fungeerden echter als leidraad en werden afhankelijk van de geïnterviewde uitgebreid met bijkomende vragen.

Om zoveel mogelijk visies te verkrijgen over het onderwerp werden er verschillende doelgroepen ondervraagd. Ten eerste kregen de boekhouders de voorkeur in plaats van de zeer kleine ondernemingen zelf omwille van meerdere redenen. Uit enkele verkennende gesprekken met boekhouders is gebleken dat deze ondernemingen

niet geneigd zijn om vrijwillig strengere boekhoudregels toe te passen. Daarnaast zijn de accountants beter op de hoogte van de terminologie en de wettelijke verplichtingen. Bovendien heeft het praktijkprobleem betrekking op hun beroepsactiviteiten en is het des te interessanter hun mening hieromtrent te weten. Teneinde zoveel mogelijk informatie te verkrijgen werd er beroep gedaan op vier boekhoudkantoren die een uitgebreid cliënteel hebben in verschillende sectoren. Daarenboven werd er eveneens een medewerker van de Unie van Zelfstandige Ondernemers gecontacteerd.

Een tweede groep zijn de kredietverleners of de banken. De boekhouding is voor hun een bron van informatie bij het verlenen van kredieten. Er werd contact opgenomen met twee grootbanken om hun oordeel te vragen naar de mate waarin de vereenvoudigde boekhouding voldoet aan hun eisen.

Twee fiscaal deskundigen van de Federale Overheidsdienst Financiën zijn een derde groep die werd geraadpleegd. Zij bekijken dagelijks de boekhouding van de ondernemingen tijdens hun controles die ze uitvoeren. De boekhouding is hierbij onmisbaar aangezien dit het enige document is dat als bewijsmiddel kan dienen. Er werd doelbewust geopteerd voor zowel een controleur van de dubbele als van de vereenvoudigde boekhouding. Op deze manier werd een vergelijking van de controles tussen beide boekhoudvormen mogelijk gemaakt.

Ten vierde werd er een Rechter in Handelszaken bij de Rechtbank van Koophandel ondervraagd. Deze persoon is actief binnen de Kamer voor Handelonderzoek en zij sporen ondernemingen in moeilijkheden op. Zij doen beroep op de boekhouding om gegevens te verkrijgen over bepaalde risico-indicatoren die aanleiding kunnen geven tot moeilijkheden bij bedrijven. Een laatste bevoorrechte getuige is een curator. Hij gebruikt de boekhouding wanneer hij ondernemingen begeleidt die failliet werden verklaard.

Alle ondervraagde personen werden verkregen door het raadplegen van de gouden gids, via persoonlijke contacten en door inlichtingen in te winnen bij de betrokken diensten. Om het praktisch onderzoek te verduidelijken, worden de bevoorrechte getuigen in het kort voorgesteld. Er wordt eveneens rekening gehouden met het feit dat sommige ondervraagden anoniem wensen te blijven.

De verschillende contactpersonen werden ondervraagd aan de hand van vragenlijsten die in de volgende paragrafen worden voorgesteld. De vragen variëren naargelang de doelgroep waarop het interview betrekking heeft. Er werden eveneens enkele verkennende vragen gesteld zodat het praktijkprobleem kon worden benaderd vanuit verscheidene invalshoeken. Op het einde van ieder interview werden er een paar algemene vragen gesteld om de voorstelling van de bevoorrechte getuigen te kunnen verwezenlijken. Deze zijn:

- Welke functie heeft u binnen dit kantoor?
- Hoeveel jaren ervaring heeft u in uw vakgebied?
- Wenst u anoniem te blijven of mogen uw contactgegevens vermeld worden in mijn eindverhandeling?

4.2 Het standpunt van de boekhouders

4.2.1 Voorstelling van de bevoorrechte getuigen

- Coda BVBA Boekhouders en Fiscalisten
Datum interview : 17 februari 2006
Contactpersoon : Luc Gielen

Dhr. Gielen is boekhouder – fiscalist en vennoot bij Coda BVBA te Hasselt die erkend zijn door het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten. Coda BVBA richt zich vooral tot KMO's, waaronder

eenmanszaken en vennootschappen, en vrije beroepen. Verder heeft men een belangrijke expertise opgebouwd in de non-profitsector. Dus ook VZW's kunnen rekenen op hun diensten.

- SBB – Accountants & Adviseurs

Datum interview : 20 februari 2006

Contactpersoon : Johan Nys

Dhr. Nys is tewerkgesteld als consulent bij SBB te Geel. SBB begeleidt ruim 16.000 klanten vanuit 27 kantoren in België. Hun klanten zijn voornamelijk zelfstandige ondernemers en KMO's, vrije beroepen, land- en tuinbouwondernemingen, VZW's, filialen van buitenlandse ondernemingen en starters.

- Unie van Zelfstandige Ondernemers – Regio Westerlo - Herentals

Datum interview : 27 februari 2006

Contactpersoon : Luc Van Lommel

Dhr. Van Lommel is reeds jaren regiosecretaris bij de Unie van Zelfstandige Ondernemers te Westerlo. Hij voert samen met zijn medewerkers de boekhouding van zowel eenmanszaken als vennootschappen.

- Boekhoudkantoor dat anoniem wenst te blijven

Datum interview : 8 maart 2006

De contactpersoon binnen dit boekhoudkantoor heeft reeds jarenlange ervaring in het vakgebied. Bovendien voeren zij voor de zeer kleine ondernemingen vrijwillig een dubbele boekhouding. Deze respondent wordt doorheen de verwerking van de interviews vernoemd als mevr. X.

- Integraal Bedrijfsadvies – Fiscaliteit, Boekhouding & Consultancy
Datum interview : 6 april 2006
Contactpersoon : Staf Geuns

Dhr. Geuns is zaakvoerder van IBA en heeft al 20 jaar ervaring als boekhouder. IBA tracht zijn cliënteel dat bestaat uit zelfstandige ondernemers, KMO's en vrije beroepen meer aan te bieden dan enkel zijn fiscale en boekhouddiensten. Dhr. Geuns vindt het enorm belangrijk om de klant eveneens bijkomend advies te verlenen betreffende zijn of haar bedrijfsbeleid.

4.2.2 Voorstelling van de vragenlijst

- In welke sectoren zijn de klanten van dit kantoor gevestigd?
- In welke mate is uw cliënteel verdeeld over de vormen van de vereenvoudigde en de dubbele boekhouding?
- Kennen uw klanten die een vereenvoudigde boekhouding voeren de inhoud van de boekhoudkundige verplichtingen waaraan zij onderworpen zijn?
- Zouden deze klanten vrijwillig opteren voor het voeren van een dubbele boekhouding?
- Vindt u dat de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding een dubbele boekhouding zouden moeten voeren?
Zo ja/nee, om welke redenen?
- Zijn er op dit moment discussies betreffende dit onderwerp in de sector?
- Bestaan er knelpunten bij het voeren van een vereenvoudigde boekhouding?
Zo ja, welke? In hoeverre kunnen zij volgens u worden verholpen? Biedt de dubbele boekhouding hiervoor een mogelijke oplossing?

- Zijn er eventueel sectoren binnen de groep van ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding waarvoor de boekhoudregels beter niet worden verstrengd?

4.2.3 Verwerking van de interviews

4.2.3.1 *De motieven voor het voeren van een dubbele boekhouding voor de zeer kleine ondernemingen*

Een eerste motief werd aangehaald door dhr. Gielen en mevr. X. Zij zijn van mening dat het voeren van een dubbele boekhouding een betere bescherming biedt aan de zeer kleine onderneming. De uitgebreidere cijfergegevens geven een betere kijk en een juister beeld over de huidige toestand van de onderneming. Mevr. X staft haar visie door mee te delen dat zij reeds een beperkte dubbele boekhouding beheren voor hun klanten die een vereenvoudigde boekhouding mogen voeren. Ze stellen jaarlijks een cijferrapport op wat de voorstelling van de kosten en de opbrengsten van het boekjaar inhoudt. Het rapport vormt een leidraad voor de onderneming en ze hebben eveneens de mogelijkheid hun bedrijfsresultaten te vergelijken doorheen de jaren. Op elk moment heeft de bedrijfsleider een overzicht van alle middelen en hun respectievelijke bronnen. De waarde van een bepaald bestanddeel kan dus onmiddellijk worden bepaald of afgeleid. Bij het cijferrapport wordt een jaarverslag gevoegd waarin de verantwoordelijke boekhouder de ontwikkelingen doorheen het boekjaar vermeldt en bekritiseert. De zeer kleine onderneming bezit de mogelijkheid om eventueel hun beleid met behulp van dit verslag aan te passen.

Dhr. Geuns stelt dat hoe meer boekhoudkundige verplichtingen een zeer kleine onderneming moet toepassen hoe meer bewuster deze wordt van zakendoen. Zijn standpunt sluit erg goed aan bij het eerste motief en vormt meteen een tweede reden. Zo wordt de drempel hoger gelegd voor mensen die zelfstandig willen worden. Personen die niet voor de volle honderd procent bekwaam zijn, worden op die

manier behoed voor grote financiële rampen. Toch is hij meer voorstander van het behoud van de huidige vereenvoudigde boekhoudmethode. Dit argument wordt uitgebreider besproken in de volgende paragraaf.

In een derde argument haalt dhr. Gielen aan dat de verstrenging van de boekhoudverplichtingen het werk van de boekhouder vergemakkelijkt. Hierdoor worden de bedrijven met een vereenvoudigde boekhouding verplicht meer informatie te registreren. Dhr. Gielen is ervan overtuigd dat zijn klanten zich op die manier genoodzaakt voelen om alle aspecten uit het bedrijfsbeleid voor te leggen. Vooral de zeer kleine ondernemingen die forfaitair worden belast, sjoemelen al eens met allerlei zaken. Bijvoorbeeld worden er in de bouwsector bepaalde werkzaamheden niet gefactureerd aan de klant en dat wordt pas opgemerkt tijdens controles. Bovendien worden er steeds minder controles gedaan bij deze ondernemingen. Strengere boekhoudregels kunnen dit probleem van onder andere zwartwerk misschien gedeeltelijk afzwakken.

Een vierde reden wordt gevormd door het probleem van de ongescheiden bankrekeningen. Dhr. Nys, mevr. X, dhr. Van Lommel en dhr. Geuns delen mee dat ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding niet verplicht zijn een aparte bankrekening te openen voor hun zaak. Dit scheidt heel wat onduidelijkheden aangezien privé-verrichtingen en zakelijke verrichtingen elkaar overlappen op de bankrekeninguittreksels. Dhr. Van Lommel stelt dat dit op termijn moeilijkheden met zich meebrengt omdat de klanten meerdere bankrekeningen bezitten en op regelmatige basis geld overschrijven van de ene naar de andere. Op deze manier komt de klant in een warboel van rekeningen terecht en heeft men helemaal geen zicht meer over de financiële toestand van de onderneming. Daarenboven bemoeilijkt dit niet alleen het werk van de boekhouder maar ook dat van de Federale Overheidsdienst Financiën wanneer zij een belastingcontrole komen uitvoeren.

Volgens dhr. Gielen kennen de huidige vereenvoudigde boekhoudverplichtingen slechts een vage omschrijving en dit is een vijfde motief. In bepaalde situaties heeft

de boekhouder moeilijkheden om bepaalde cijfergegevens boekhoudkundig te verwerken. Indien een zeer kleine onderneming een dubbele boekhouding zou voeren, heeft men makkelijker oplossingen voor handen. Dhr. Gielen denkt bijvoorbeeld aan het gebruik van het algemeen rekeningenstelsel. Zo kunnen er twee boekjaren worden overbrugd door gebruik te maken van 'overlopende rekeningen'.

Een laatste argument bestaat erin dat de huidige regels de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding niet verplichten hun interne jaarrekening openbaar te maken. Dhr. Geuns is van mening dat de vereenvoudigde boekhouding geen informatie biedt aan externen tenzij ze er uitdrukkelijk naar vragen. Daarom is het voor derden interessanter dat ook deze ondernemingen een dubbele boekhouding voeren en hun jaarrekening beschikbaar stellen aan de buitenwereld. Toch kan de publicatie van de resultaten ook als een nadeel beschouwd worden. Vandaar dat dit argument opnieuw aan bod komt in de volgende paragraaf.

4.2.3.2 De motieven voor het behouden van een vereenvoudigde boekhouding voor de zeer kleine ondernemingen

Dhr. Nys stelt ten eerste dat er rekening moet gehouden worden met de noden van de zeer kleine ondernemingen. De wetgever heeft niet voor niets de vorm van een vereenvoudigde boekhouding toegestaan. Dit heeft alles te maken met de beperkte middelen die zulke ondernemingen hebben. Indien zij verplicht worden een dubbele boekhouding te voeren, worden ze ongetwijfeld geconfronteerd met hogere kosten. Er moet niet alleen extra geld, maar ook meer tijd geïnvesteerd worden om de administratie in orde te brengen. Het is niet altijd eenvoudig om deze tijd vrij te maken, want de ondernemers hebben immers nog een zaak te runnen. Zo zullen zij in bepaalde situaties bijkomend personeel moeten aanwerven. Diegenen die voordien hun vereenvoudigde boekhouding zelf voerden, zullen nu eerder beroep doen op een boekhouder of een boekhoudkantoor. Dit is een gevolg van het feit dat het vaak moeilijk is om voortdurend op de hoogte te blijven van de steeds

veranderende wetgevingen. De diensten van een boekhoudkantoor verhogen eveneens de kosten van de ondernemingen.

Een tweede argument werd aangehaald door dhr. Geuns, mevr. X en dhr. Nys. In bepaalde sectoren is het volgens hen niet aan te raden over te schakelen naar een dubbele boekhouding. Het betreft hier voornamelijk sectoren waar men dagelijks te maken krijgt met enorm veel contante verrichtingen zoals bijvoorbeeld de horeca, een krantenwinkel, een slager, ... Het voeren van een dubbele boekhouding is voor deze mensen erg complex omdat elke financiële verrichting dient te worden geregistreerd. De contante verrichtingen geven aanleiding tot kasverrichtingen die bij voorkeur in een kasregister moeten worden ingeschreven.

Dhr. Geuns en mevr. X voegen hieraan toe dat het voor ondernemingen die forfaitair worden belast beter is om de vereenvoudigde boekhouding toe te passen. Zij zijn ervan overtuigd dat het erg moeilijk is om voor deze zelfstandigen een dubbele boekhouding te voeren.

In tegenstelling tot het argument van dhr. Geuns dat vermeld staat in de vorige paragraaf kan het behoud van de huidige boekhoudmethode voldoende bescherming bieden aan de zeer kleine onderneming. Dit argument kan als een derde worden beschouwd. Het merendeel van de eenmanszaken zijn niet vertrouwd met het systeem van dubbel boekhouden. Dhr. Nys voegt hieraan toe dat deze tendens vaak wordt opmerkt wanneer eenmanszaken overschakelen naar een vennootschap. Pas na enige tijd komen deze ondernemingen tot de vaststelling dat er veel meer administratie van hen wordt verwacht dan ze werkelijk voor ogen hadden. Dhr. Geuns adviseert dan ook dat de zeer kleine ondernemingen beter eerst bewust moeten worden gemaakt van hun zaak en van hun huidige boekhoudverplichtingen vooraleer hen aan strengere regels te onderwerpen.

Een vierde reden werd eveneens besproken vanuit een andere invalshoek. Dhr. Geuns stelt dat het intern bewaren van de cijfers net één van de voordelen is van

een vereenvoudigde boekhouding. Op deze manier hebben de zeer kleine ondernemingen de kans om de concurrenten telkens een stapje voor te zijn.

4.3 Het standpunt van de banken

4.3.1 Voorstelling van de bevoorrechte getuigen

- KBC Bank
Datum interview : 27 april 2006
Contactpersoon : Danny Alen

Dhr. Alen is adviseur voor de zelfstandige ondernemers en de vrije beroepen bij de KBC Bank te Geel. Als adviseur komt hij bij kredietverlening rechtstreeks in contact met de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding.

- Bank die anoniem wenst te blijven
Datum interview : 27 april 2006

De contactpersoon binnen deze bank is de adviseur voor het professionele cliënteel en zijn mening wordt in de gegevensverwerking weergegeven onder de naam dhr. Y.

4.3.2 Voorstelling van de vragenlijst

- Op basis van welke documenten wordt er krediet verleend aan ondernemingen?
- In welke mate speelt de boekhouding hierin een rol?
- In hoeverre hebt u klanten die een vereenvoudigde boekhouding voeren?

- Welke informatie heeft u nodig om een oordeel te kunnen vellen met betrekking tot kredietverlening?
- Voldoet de vorm van de vereenvoudigde boekhouding als informatie-instrument aan uw eisen?
Zoniet, welke nadelen zijn hieraan verbonden?
- In welke mate bestaat er een verschil met de vorm van de dubbele boekhouding in het kader van uw beoordeling?
- Vindt u dat de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren, onderworpen moeten worden aan de boekhoudregels van de dubbele boekhouding?
Zo ja/nee, om welke redenen?

4.3.3 Verwerking van de interviews

Dhr. Alen en dhr. Y bevestigen dat het bepalen van de terugbetalingscapaciteit van een onderneming cruciaal is bij het verlenen van kredieten. Ondanks het feit dat het volledige dossier uiteindelijk de doorslag geeft of krediet wordt toegestaan, blijft de boekhouding een cruciale bron voor het verstrekken van financiële informatie. Er wordt hier een onderscheid gemaakt tussen de vereenvoudigde en de volledige boekhouding. In de volgende alinea's worden de voor- en nadelen vanuit het standpunt van de geïnterviewde banken besproken.

Zoals reeds eerder besproken worden er geen cijfers openbaar gemaakt van ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren. Dit bemoeilijkt de situatie voor de banken teneinde de nodige gegevens te verkrijgen. Toch trachten zij zich een beeld te vormen over de financiële situatie van de onderneming. Heel veel van de zeer kleine ondernemingen werken volgens dhr. Alen en dhr. Y met een boekhoudkantoor en zij zijn dan ook een eerste contactpersoon die wordt geraadpleegd. Dhr. Alen en dhr. Y vermelden dat bepaalde elementen moeiteloos kunnen worden opgevraagd zoals de totaalbedragen van de verkopen, de voorraden

en de kosten. Vaak is deze informatie onvoldoende en moet men de belastingaangifte en de kwartaalaangifte van de BTW (= Belasting over de Toegevoegde Waarde) raadplegen om een duidelijker zicht te krijgen over de omzet. Verder dienen de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren een detail van de kosten te verschaffen. Deze kostengroepen zijn niet zo eenvoudig terug te vinden in grootboekrekeningen zoals in een dubbele boekhouding. Een detailstaat van de afschrijvingen en bedrijfslasten kan hierbij als een voorbeeld worden beschouwd.

Indien een onderneming daarentegen een volledige boekhouding voert, zijn zij wel verplicht om hun jaarrekening openbaar te publiceren. Dhr. Alen en dhr. Y halen beiden aan dat er een uitgebreide analyse wordt uitgevoerd op de balans en de resultatenrekening. Deze documenten maken het voor de kredietverleners makkelijker om cijfers af te leiden. Bovendien bespaart men meer tijd uit omdat de cijfergegevens die men nodig heeft gedetailleerd gegroepeerd staan onder balans- en resultatenrekeningen. De adviseurs hebben onmiddellijk een overzicht van de middelen van een onderneming en hun bijbehorende bronnen. Daarnaast vinden zij aanvullende verklaringen met betrekking tot de balans en de resultatenrekening terug in de toelichting. De jaarrekening biedt ook gedetailleerde gegevens over het personeelsbestand in de sociale balans. Aangezien de jaarrekeningen van vorige boekjaren kunnen worden geraadpleegd, is het mogelijk de evolutie van de financiële informatie te evalueren over meerdere boekjaren heen. De dubbele boekhouding kent duidelijk aanzienlijke voordelen.

Dhr. Alen is van mening dat hij eerder voorstander is van een dubbele boekhouding. Deze vorm bespaart de bank tijd en uiteraard ook geld aangezien de financiële gegevens uitgebreid worden weergegeven en moeiteloos kunnen worden geraadpleegd. Anderzijds is dhr. Y expliciete verdediger om de vorm van de vereenvoudigde boekhouding te behouden. Hij haalt aan dat de investeringen van de zeer kleine ondernemingen doorgaans beperkter zijn dan die van grote ondernemingen. De ene vereenvoudigde boekhouding verschilt erg van de andere

en dit alles hangt samen met de reputatie van de onderneming. De zelfstandigen zijn zich volgens deze adviseur meer en meer bewust dat een goede financiële rapportering noodzakelijk is teneinde bepaalde doelen te bereiken.

Verder kennen de banken weinig of geen problemen met kredietverlening aan de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren. De adviseurs ontvangen mits een kleine inspanning de nodige gegevens. In principe moeten deze bedrijven dus niet expliciet worden onderworpen aan strengere boekhoudkundige verplichtingen. Toch wordt er opgemerkt door dhr. Y dat de boekhouding van de ondernemingen die forfaitair worden belast een knelpunt vormt. Deze boekhouding komt onder andere ook nog voor in de landbouwsector.

4.4 Het standpunt van de Federale Overheidsdienst Financiën

4.4.1 Voorstelling van de bevoorrechte getuigen

- Datum interviews : 4 mei 2006
Contactpersonen : Hilde Winters en Ivo Haeseldonckx

Mevr. Winters bekleedt als ambtenaar de functie van adjunct fiscaal deskundige. In het kader van haar beroep komt zij hoofdzakelijk in contact met de vereenvoudigde boekhouding. Dhr. Haeseldonckx is fiscaal deskundige te Turnhout en is recent overgeschakeld van de controles van eenmanszaken naar deze van vennootschappen. Na 30 jaar ervaring in het vakgebied van de vereenvoudigde boekhouding komt hij nu voortdurend in contact met de dubbele boekhouding.

4.4.2 Voorstelling van de vragenlijst

- Hoe verloopt een controle van een vereenvoudigde boekhouding?
- In welke mate verschilt een controle van een vereenvoudigde boekhouding met deze van een dubbele boekhouding van een onderneming?
- Welke informatie haalt u uit de boekhouding tijdens een controle?
- Voldoet de vorm van een vereenvoudigde boekhouding als informatie-instrument aan uw eisen?
Zoniet, welke knelpunten treden er op? Bestaan deze knelpunten eveneens bij de vorm van de dubbele boekhouding?
- Vindt u dat de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren, onderworpen moeten worden aan de boekhoudregels van de dubbele boekhouding?
Zo ja/nee, om welke redenen?

4.4.3 Verwerking van de interviews

De Federale Overheidsdienst Financiën maakt in het kader van een belastingcontrole gebruik van de boekhouding. Dhr. Haeseldonckx haalt aan dat een controle van een vereenvoudigde boekhouding nagenoeg hetzelfde resultaat geeft dan die van een dubbele boekhouding. Bij beide boekhoudvormen maken de controleurs gebruik van de bescheiden die de ondernemingen verplicht zijn te bewaren. Het verschil bestaat erin dat zij zich bij een vereenvoudigde boekhouding baseren op de dagboeken en bij de dubbele boekhouding op de balans en resultatenrekening. In een vereenvoudigde boekhouding wordt eveneens een zekere vorm van resultatenrekening gebruikt als vertrekpunt.

Volgens mevr. Winters wordt er een vermogensafrekening of indiciaire controle uitgevoerd op de eigenaars van de eenmanszaken. In het kader van zo'n controle tracht men na te gaan of de belastingplichtige kan leven van de nettowinst die wordt

afgeleid uit de belastingaangifte. De nettowinst wordt gevormd door alle uitgaven af te trekken van alle ontvangsten. In ondernemingen die een dubbele boekhouding voeren waaronder vennootschappen zoals een BVBA of NV kan men volgens dhr. Haeseldonckx een vermogensafrekening maken van de zaakvoerders of bestuurders. Bij een indiciaire controle wordt er gebruikgemaakt van de bankrekeningen. Het grote onderscheid tussen een vereenvoudigde boekhouding en een dubbele boekhouding heeft betrekking op de registratie van de financiële verrichtingen. Hierin schuilt een knelpunt naar de mening van dhr. Haeseldonckx. Dit probleem werd reeds aangehaald door dhr. Van Lommel vanuit het standpunt van de boekhouders.

Vanaf het moment dat er een vermoeden bestaat dat de boekhouding niet correct wordt gevoerd, kunnen de bankrekeningen worden opgevraagd. Mevr. Winters stelt dat men bij een controle van een vereenvoudigde boekhouding al snel in een chaos van rekeningen terecht komt. De bankrekeningen van een natuurlijke persoon zijn dan ook heel moeilijk te controleren. De oorzaak hiervan kadert in het feit dat de privé-verrichtingen en zakelijke verrichtingen gemaakt worden met éénzelfde bankrekening. De in- en de uitgaven stemmen dikwijls niet overeen met de in- en uitgaande facturen. Het is enorm moeilijk om te achterhalen waarvoor een bepaalde som geld wordt gebruikt wanneer het saldo van de bankrekening afneemt. Enige vorm van controle bestaat erin dat de controleur eventueel andere privé-bankrekeningen kan nakijken waarnaar of waarvan verrichtingen worden gevoerd.

In een dubbele boekhouding daarentegen worden alle financiële verrichtingen verplicht geboekt. Dhr. Haeseldonckx haalt aan dat hij op deze manier heel gemakkelijk alle transacties kan afleiden uit de jaarrekening. Zo kan bijvoorbeeld achterhaald worden welke bezoldigingen de bedrijfsleiders ontvangen hebben uit hun onderneming. Indien een zeer kleine onderneming een dubbele boekhouding zou voeren, vormt de indiciaire afrekening uiteraard geen problemen meer. De bedrijfsleiders kunnen tenslotte niet meer uitgeven dan ze ontvangen hebben volgens de boekhouding.

Daarnaast vermelden mevr. Winters en dhr. Haeseldonckx dat er zich verder geen problemen voordoen op boekhoudkundig vlak. Buiten dit één knelpunt dienen de zeer kleine ondernemingen naar hun mening geen strengere boekhoudkundige verplichtingen toe te passen. De verkopen en aankopen die de basis vormen van een controle zijn in beide boekhoudvormen terug te vinden. Bovendien kunnen de fiscaal deskundigen beroep doen op andere overheidsdiensten om extra informatie te bekomen. Zo bestaat er bijvoorbeeld een database van het kadaster waarin zij nagaan in hoeverre ondernemingen onroerende goederen hebben aangekocht.

4.5 Het standpunt van een Rechter in Handelszaken

4.5.1 Voorstelling van de bevoorrechte getuige

- Rechtbank van Koophandel – Kamer voor Handelonderzoek
Datum interview : 10 mei 2006
Contactpersoon : Jos Vervoort

Dhr. Vervoort is reeds 16 jaar actief als Rechter in Handelszaken bij de Rechtbank van Koophandel te Turnhout. De Kamer voor Handelonderzoek is één van de diensten die zich binnen de Rechtbank van Koophandel bevinden. Rechters in Handelszaken zijn volwaardige magistraten die als bedrijfsleiders, al dan niet in bijberoep, permanent worden geconfronteerd met het financieel management van een onderneming. In het accountingberoep heeft hij 40 jaar ervaring en heeft daarom ook de titel van ere-accountant ontvangen. Door zijn activiteit in de Kamer voor Handelonderzoek komt hij voortdurend in contact met alle mogelijke ondernemingen in moeilijkheden. Hierdoor heeft hij inzage in de boekhouding van deze bedrijven.

4.5.2 Voorstelling van de vragenlijst

- Hoe spoort u ondernemingen op die in moeilijkheden verkeren?
- In welke procedure komen deze ondernemingen terecht?
- Bemoeilijken ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren deze procedure?
Zo ja, in welk opzicht?
- Hoe wordt het tekort aan financiële gegevens met betrekking tot deze groep van ondernemingen opgevangen?
- Hoe ziet u de situatie naar de toekomst toe evolueren?
- In welke mate kunnen ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding begeleid en gered worden?
- Vindt u dat deze ondernemingen onderworpen moeten worden aan de boekhoudregels van de dubbele boekhouding?
Zo ja/nee, om welke redenen?

4.5.3 Verwerking van het interview

Dhr. Vervoort stelt dat de Kamer voor Handelonderzoek al vele jaren ervaring heeft op het gebied van de analyse van mogelijke moeilijkheden in ondernemingen. Deze Kamers werken als preventiekamer of met andere woorden worden bedrijven of handelaars die signalen geven van financiële moeilijkheden uitgenodigd om uitleg te verschaffen over hun financiële toestand. Zij onderzoeken of de ondernemingen in kwestie enerzijds voldoende herstelmaatregelen nemen en anderzijds de leefbaarheid op korte termijn gegarandeerd wordt. Om die preventieve opdracht te kunnen verwezenlijken hebben de Kamers zich de voorbije jaren niet alleen laten leiden door knipperlichten die de wet voorziet, maar ook door knipperlichten die aangeboden worden door andere instanties en de onderneming zelf. De Rechters in Handelszaken die belast zijn met de knipperlichtanalyse kunnen steunen op de

nauwe medewerking van de griffiediensten, de bedrijfsrevisoren en accountants die zich bezig houden met de analyse en interpretatie van de jaarrekeningen.

Dankzij de medewerking van Graydon Belgium NV zijn zij er volgens dhr. Vervoort in geslaagd om de negatieve signalen van de Belgische ondernemingen voor de derde maal in kaart te brengen. Hij voegt hieraan toe dat niet alleen de rechtspersonen, maar ook de eenmanszaken geanalyseerd werden. Zij kunnen op basis van dit onderzoek de gezondheidsgraad van een onderneming of een reeks van ondernemingen inschatten. Het spreekt vanzelf dat hoe minder negatieve signalen een bedrijf geeft, hoe groter de kans bestaat dat het zich in een gezonder ondernemingsklimaat bevindt.

Er zijn maar liefst 13 knipperlichten waarop de Kamer voor Handelsonderzoek zich namens dhr. Vervoort kan baseren. Deze zijn:

- Het eigen vermogen is kleiner dan 50% van het kapitaal
- De algemene schuldgraad bedraagt meer dan 100%
- Er zijn protesten op wisselbrieven
- Er bestaan vervallen schulden naar de fiscus of de RSZ
- De onderneming ontvangt dagvaardingen van de RSZ
- De rentabiliteit is twee opeenvolgende jaren negatief
- Geen publicatie van de jaarrekening voor de jongste twee opeenvolgende jaren
- De bestuurder is in dezelfde functie gesignaleerd in een failliete onderneming
- De FiTo®-meter is sterk negatief. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een model ontwikkeld in nauwe samenwerking met dhr. H. Ooghe.
- Er wordt een voorlopig bewindvoerder aangesteld
- De liquiditeit is kleiner dan 0,5
- De Graydon Sociale Score (= GSS) is sterk negatief. Deze score beoordeelt vooral een historische evolutie van gegevens betreffende RSZ-dagvaardingen, dagvaardingen vanwege het fonds voor

bestaanszekerheid, ... Men neemt in dit knipperlicht uitsluitend gegevens op die minstens zes maanden oud zijn.

- Het basislimietbedrag is negatief. Hiermee wordt er nagegaan in hoeverre een onderneming kan voldoen op korte termijn aan de schulden ten aanzien van de leveranciers.

Dhr. Vervoort haalt aan dat slechts drie van de dertien opgenomen alarmsignalen jaarrekeningongevoelig zijn en kunnen getest worden op de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren. Het merendeel van de knipperlichten vormen financiële ratio's waarvoor financiële informatie noodzakelijk is om deze te kunnen berekenen. Graydon die deze gegevens verschaft aan de Rechter in Handelszaken heeft enkel de mogelijkheid zich hiervoor te baseren op de neergelegde jaarrekeningen. Dit alles vormt een knelpunt teneinde de groep van zeer kleine ondernemingen in moeilijkheden op te sporen. Toch vindt dhr. Vervoort dat Graydon enigszins vooruitgang boekt, omdat het bestaan van de analyse op de eenmanszaken een nieuwigheid is in vergelijking met vorige studies. Hiermee wordt er duidelijk gewezen op het feit dat ondanks het gebrek aan jaarrekeningen er wel degelijk de mogelijkheid bestaat om de eenmanszaken in moeilijkheden te identificeren.

De drie signalen die de commissie kan helpen bij het opsporen van de ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding zijn: bestaande protesten op wisselbrieven, bestaande dagvaardingen van de RSZ en de bestuurder die in dezelfde functie wordt gesignaleerd in een failliete onderneming. Enkel de alarmwaarde van het eerste negatief signaal is substantieel naar de eenmanszaak toe. Deze waarde van de overige twee knipperlichten is echter betekenisvoller binnen deze doelgroep dan bij vennootschappen.

Naar de mening van dhr. Vervoort is het enorm belangrijk dat bedrijven in moeilijkheden snel worden opgespoord opdat ze kunnen worden begeleid en gered. Het is des te beter dat er zo vlug mogelijk wordt ingegrepen bij een onderneming met

een vereenvoudigde boekhouding. Het faillissement van een bedrijf weegt uiteindelijk zwaar door op de maatschappij. Het vroegtijdig ingrijpen wordt bemoeilijkt door het feit dat de Kamer voor Handelsonderzoek geen boekhoudkundige gegevens kan verkrijgen van ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren. Zo is bijvoorbeeld het niet neerleggen van de jaarrekening een enorm sterk signaal wat zij enkel bij grote ondernemingen kunnen waarnemen. Een onderneming in discontinuïteit heeft meestal problemen bij het voeren van de boekhouding of is niet bereid haar moeilijke situatie openbaar te maken. Tot slot voegt dhr. Vervoort hieraan toe dat het niet eenvoudig is een onderneming in moeilijkheden te redden. De tendens bestaat dat de knipperlichten die vroeger werden vastgesteld bij deze onderneming na twee jaar opnieuw voorkomen. Dit heeft als gevolg dat het bedrijf terug in financiële nood verkeert en in het merendeel van de gevallen failliet gaat.

4.6 Het standpunt van een curator

4.6.1 Voorstelling van de bevoorrechte getuige

- Curator Tom Vandecruys
Datum interview : 4 mei 2006

Dhr. Vandecruys is reeds 18 jaar advocaat aan de balie in Turnhout. Sinds 1993 is hij ook actief als curator. Gedurende deze carrière van 13 jaar heeft hij ongeveer 200 faillissementen van eenmanszaken en vennootschappen begeleid.

4.6.2 Voorstelling van de vragenlijst

- Hoeveel gefailleerden heeft u al begeleid tijdens uw beroepsactiviteit als curator?

- Behoren tot deze groep ook ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren?
- Kent de vereenvoudigde boekhouding volgens u knelpunten?
Zo ja, welke? Hoe kunnen zij eventueel verholpen worden?
- Vindt u dat de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren, onderworpen moeten worden aan de boekhoudregels van de dubbele boekhouding?
Zo ja/nee, om welke redenen?

4.6.3 Verwerking van het interview

Dhr. Vandecruys stelt dat het merendeel van de ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren en die failliet gaan met geen enkele verplichting in orde zijn. Deze trend verontrust de curator omdat die mensen ook doorgaans in armoede leven. Het aantal faillissementen van zeer kleine ondernemingen vormen toch iets meer dan twintig procent van het totaal aantal faillissementen in 2005. Strengere boekhoudverplichtingen zouden een mogelijke oplossing kunnen bieden in bepaalde situaties. Dhr. Vandecruys staft zijn antwoord door aan te halen dat dit de drempel voor de toegang tot het zelfstandige beroep extra zou verhogen. Het voeren van een dubbele boekhouding vormt voor deze mensen een vorm van bescherming tegenover zichzelf. Op deze manier worden zij bewust gemaakt van het feit dat een onderneming opstarten meer inhoudt dan alleen maar het uitoefenen van de beroepsactiviteit.

Daarenboven vermeldt dhr. Vandecruys dat door het invoeren van strengere boekhoudregels vermoedelijk minder zeer kleine ondernemingen hun boekhouding zelf gaan voeren. Hij aanziet dit argument als een voordeel dat deze ondernemingen beroep doen op een boekhouder. Zo is er een grotere kans dat hun boekhouding op een regelmatigere wijze wordt gevoerd en dat zij meer contact gaan opnemen met hun boekhouder.

Ten slotte is het volgens dhr. Vandecruys makkelijker om ondernemingen in moeilijkheden op te sporen wanneer deze een dubbele boekhouding voeren. Bij deze ondernemingen worden er sneller indicatoren opgemerkt die kunnen leiden tot een faling. De gepubliceerde jaarrekening is hiervoor een belangrijke informatiebron. Aangezien de kleine ondernemingen geen jaarrekening moeten neerleggen, vormt dit ongetwijfeld een knelpunt.

4.7 Samenvattende tabel

In een laatste onderdeel van dit hoofdstuk worden de argumenten die aangehaald werden door de verschillende bevoorrechte getuigen voorgesteld in tabel 5. Zo wordt er een overzicht gecreëerd van de motieven die enerzijds leiden tot het voeren van een dubbele boekhouding en anderzijds tot het behoud van de vereenvoudigde boekhouding voor de zeer kleine ondernemingen.

Tabel 5: Samenvattende tabel van de redenen om een dubbele boekhouding of een vereenvoudigde boekhouding te voeren voor de zeer kleine ondernemingen

Waarom een dubbele boekhouding invoeren?
<ul style="list-style-type: none">
- biedt een betere bescherming voor de onderneming omwille van uitgebreidere cijfergegevens
- de drempel tot het zelfstandige beroep wordt verhoogd
- vergemakkelijkt het werk van de boekhouder
- aparte bankrekening voor de verrichtingen van de onderneming
- vage omschrijving van de huidige vereenvoudigde boekhoudverplichtingen
- verplichting om de jaarrekening openbaar te maken zodat externen inzage krijgen in uw boekhoudkundige situatie
- bespaart tijd en geld voor de bank teneinde kredieten te verlenen
- vergemakkelijkt de indiciaire controle tijdens een belastingcontrole
- vergemakkelijkt om ondernemingen in moeilijkheden op te sporen
Waarom een vereenvoudigde boekhouding behouden?
<ul style="list-style-type: none">
- er dient rekening gehouden te worden met de noden van de zeer kleine onderneming
- interessanter voor sectoren met enorm veel contante verrichtingen
- interessanter voor ondernemingen die forfaitair belast worden
- zeer kleine ondernemingen zijn niet vertrouwd met de dubbele boekhoudvorm
- mogelijkheid tot intern bewaren van de boekhoudkundige informatie
- voldoende teneinde krediet te verlenen aangezien de investeringen doorgaans beperkt zijn

Bron: eigen verwerking

Hoofdstuk 5 : Conclusies

In een laatste hoofdstuk van deze eindverhandeling worden de conclusies getrokken. Deze verhandeling had tot doel te achterhalen of een onderneming die een vereenvoudigde boekhouding voert al dan niet moet onderworpen worden aan strengere boekhoudverplichtingen. De wetgever heeft in de Wet van 17 juli 1975 een onderscheid gemaakt tussen beide boekhoudvormen. Na al die jaren is het interessant eens na te gaan in hoeverre de vereenvoudigde boekhouding knelpunten kent.

Om een antwoord te formuleren op de centrale onderzoeksvraag werd er gebruikgemaakt van enkele deelvragen. Aan de hand van deze deelvragen werd getracht te onderzoeken in welke mate de vereenvoudigde boekhouding een informatie-instrument is voor zijn gebruikers. Vooraleer er een praktijkgericht onderzoek werd gevoerd, werden eerst de relevante wetteksten geraadpleegd om de groep van ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding te definiëren. Er werd eveneens dieper ingegaan op de boekhoudkundige verplichtingen die zij moeten toepassen. Vervolgens werd gezocht naar reeds gevoerd wetenschappelijk onderzoek over het onderwerp van deze eindverhandeling. De literatuurstudie werd bemoeilijkt en beperkt door het feit dat er hieromtrent nagenoeg geen wetenschappelijke literatuur voor handen is.

In het praktisch onderdeel van deze eindverhandeling werden enkele gebruikers van de boekhouding bevraagd. Vooreerst werd er nagegaan in welke mate de Federale Overheidsdienst Financiën de vereenvoudigde boekhouding voldoende bewijskrachtig vindt. Vanuit een theoretisch standpunt stelt de Administratie in zijn Commentaar op het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992 dat deze boekhoudvorm gelijk gesteld wordt aan een dubbele boekhouding. Toch stellen de ambtenaren dat de boekhouding aan drie voorwaarden moet voldoen om bewijskrachtig te zijn. Bovendien kent de vereenvoudigde boekhouding een knelpunt naar de mening van twee fiscaal deskundigen. Zij halen aan dat het niet evident is

een vermogensafrekening te maken aangezien deze ondernemingen geen financiële verrichtingen dienen te boeken.

Vervolgens werd er onderzocht in hoeverre de vereenvoudigde boekhouding een informatie-instrument is ten aanzien van banken. Ondanks de beperkte boekhoudkundige gegevens waarover de zeer kleine onderneming beschikt, is het theoretisch gezien toch mogelijk om een aantal financiële ratio's te berekenen. Hiertoe behoren kengetallen zoals rentabiliteit, solvabiliteit en liquiditeit. Bij de banken zelf liggen de meningen echter verdeeld. De ene kredietverlener is absolute voorstander van een dubbele boekhouding met uitgebreide financiële informatie. Anderzijds stelt de andere kredietverlener dat de vereenvoudigde boekhouding, mits kleine inspanningen, reeds voldoende cijfergegevens biedt bij kredietverlening. Toch vormen de bedrijven die forfaitair belast worden nog steeds een knelpunt.

Daarnaast werd getracht te achterhalen of een vereenvoudigde boekhouding kan gebruikt worden als informatie-instrument voor het interne bedrijfsbeleid. Informatie over aan- en verkopen wordt voortdurend bijgehouden in de vereenvoudigde boekhouding. In principe is de leidinggevende in staat om met behulp hiervan zijn commercieel beleid op te volgen. Ook kende het praktijkgericht onderzoek een zekere beperking aangezien de bedrijfsleiders nagenoeg niet op de hoogte zijn van hun wettelijke verplichtingen. Bovendien is het voor hen niet evident om de verschillende boekhoudkundige termen te begrijpen. Om deze reden werden er geen ondernemingen met een vereenvoudigde boekhouding bevroegd.

Daarentegen werden er enkele boekhouders geraadpleegd en hun meningen omtrent het al dan niet invoeren van een dubbele boekhouding voor zeer kleine ondernemingen liggen erg verdeeld. Er werden meerdere argumenten aangehaald en sommigen ervan werden besproken vanuit beide invalshoeken. Zo stellen enkele boekhouders bijvoorbeeld dat een dubbele boekhouding met een uitgebreidere financiële rapportering meer bescherming biedt aan de zeer kleine onderneming. Andere boekhouders halen echter aan dat de vereenvoudigde boekhouding reeds

voldoende bescherming biedt en dat strengere boekhoudregels enkel meer problemen gaan creëren.

Verder werden er nog twee bijkomende doelgroepen benaderd, namelijk de Kamer voor Handelsonderzoek en de curatoren. Een Rechter in Handelszaken vindt dat de Kamer voor Handelsonderzoek doorheen de jaren vorderingen gemaakt heeft om zeer kleine ondernemingen in moeilijkheden op te sporen. Hij wijst hiermee enerzijds op het feit dat deze doelgroep ondanks het tekort aan een neergelegde jaarrekening toch kan benaderd worden. Anderzijds vermeldt hij dat er in elke situatie snel moet worden ingegrepen en externe financiële rapportering daarvoor een belangrijk hulpmiddel is.

De curator is erg verontrust over de huidige situatie van gefailleerden die een vereenvoudigde boekhouding voeren. De mensen die met hem in contact komen zijn doorgaans met geen enkele verplichting in orde. Hij is van mening dat de invoering van een dubbele boekhouding een mogelijke oplossing kan bieden om de ondernemers meer bewust te maken van zakendoen. Bovendien steunt hij de Rechter in Handelszaken door aan te halen dat ondernemingen die een jaarrekening neerleggen en in moeilijkheden verkeren sneller op te sporen zijn.

Tot slot kan worden gesteld dat er geen eenduidig antwoord kan worden gegeven op de centrale onderzoeksvraag. Er dient rekening gehouden te worden met veel factoren. Deze eindverhandeling kan beschouwd worden als een kennismaking met de materie van de vereenvoudigde boekhouding omwille van de methodologische beperkingen. Daarom zou het interessant zijn indien er in de toekomst bijvoorbeeld meer wetenschappelijk onderzoek gevoerd zou worden betreffende dit boeiend onderwerp.

Lijst van de geraadpleegde werken

Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten (online) (geraadpleegd op 11 maart 2006). Beschikbaar op

<URL:<http://www.ipcf.be/bib/content3.asp?levels1=9&levels2=4&levels3=6>>

Commentaar op het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992

De Lembre, E. (2004a) *De algemeen aanvaarde boekhoudbeginselen en financiële rapporteringsstandaarden in België en internationaal*, Deurne, Wolters Plantyn

De Lembre, E. (2004b) *De financiële rapportering van de kleine ondernemingen en de kleine verenigingen*, Mechelen, Wolters Plantyn

FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (online) (geraadpleegd op 9 december 2005). Beschikbaar op

<URL: http://statbel.fgov.be/figures/d422_nl.asp>

Hoogendoorn, M. N. (1996) *Het belang van de jaarrekening, interactie tussen gebruikers, verschaffers en controleurs (2^e editie)*, Schoonhoven, Academic Service

Jorissen, A.; Lybaert, N.; Reyens, C. en Vanneste, J. (2004) *Financial Accounting*, Antwerpen, Standaard Uitgeverij

Koninklijk Besluit van 12 september 1983 ter uitvoering van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen

Koninklijk Besluit van 25 januari 2005 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 september 1983 tot uitvoering van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen, het koninklijk besluit van 12 september 1983 tot bepaling van de minimumindeling van een algemeen rekeningstelsel en het koninklijk besluit van 16

juni 1994 tot vaststelling van de bijdrage van de onderneming in de werkingskosten van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen

Limère, A. (2004) *Financiële analyse: een statistische analyse van de Belgische jaarrekening*, Antwerpen, De Boek nv

Ooghe, H. en Van Wymeersch, Ch. (2003) *Handboek Financiële analyse van de onderneming*, Antwerpen, Intersentia

Unizo (2005) *Startershandboek*, Brussel, Unizo Startersservice

Van de Wiele, P. en Reyns, C. (1996) 'De boekhouding als informatie-instrument bij het financieel beleid in kleine ondernemingen die een vereenvoudigde boekhouding voeren', *Working paper; volume 236*, december 1996, Universiteit Antwerpen – Departement Bedrijfseconomie

Van Hulle, K. en Lybaert, N. (2005) *Boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure

Vanstraelen, A. (2004) *Financiële rapportering en analyse – met oefeningen*, Leuven, Acco

Verswijvel, K. (2000) 'De fiscale bewijskracht van de boekhouding', *Eindverhandeling; volume 2000:117*, Antwerpen - Handelshogeschool

Wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen

Wetboek van Vennootschappen van 7 mei 1999

Lijst van tabellen

Tabel 1	Rentabiliteitsratio's	21
Tabel 2	Solvabiliteitsratio's	22
Tabel 3	Liquiditeitsratio's	24
Tabel 4	Formule financiële kosten verbonden aan betalingsuitstel leveranciers ...	26
Tabel 5	Samenvattende tabel van de redenen om een dubbele boekhouding of een vereenvoudigde boekhouding te voeren voor de zeer kleine ondernemingen ...	49

Auteursrechterlijke overeenkomst

Opdat de Universiteit Hasselt uw eindverhandeling wereldwijd kan reproduceren, vertalen en distribueren is uw akkoord voor deze overeenkomst noodzakelijk. Gelieve de tijd te nemen om deze overeenkomst door te nemen en uw akkoord te verlenen.

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

De verplichtingen rond de vereenvoudigde boekhouding : een onderzoek naar de toereikendheid

Richting: **Licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen**

Jaar: **2006**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt houdt in dat ik/wij als auteur de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij kan reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

U bevestigt dat de eindverhandeling uw origineel werk is, en dat u het recht heeft om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. U verklaart tevens dat de eindverhandeling, naar uw weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

U verklaart tevens dat u voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen hebt verkregen zodat u deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal u als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze licentie

Ik ga akkoord,

Kim DAEMS

Datum: